

Τα αγόρια έπαιζαν τώρα παιχνίδια που έβγαλαν με την φαντασία τους μέσα από την Ελληνική μυθολογία, έπαιζαν τον Τρωικό πόλεμο, την εκστρατεία για το χρυσόμαλλο δέρας και άλλα τέτοια ενώ τα κορίτσια μαζεύο-νταν ο' ένα σπίτι και στον αργαλειό παρίσταναν παίζοντας τις πιστές Πηνελόπες. Σ' ένα μόνο ο Άγγελος δεν προσπά-θησε να επέμβει, ήταν η τήρηση των πατροπαράδοτων εθί-μων, αντίθετα μάλιστα τους ενθάρρυνε να τα συνεχίσουν έτσι ακριβώς όπως τα βρήκαν από τους παππούδες τους. Ήθελε η παράδοση να είναι ζωντανή στο χωριό. Ήταν οι ρίζες τους, η καταγωγή τους, ο πολιτισμός που κληρονόμη-σαν και όφειλαν να τον παραδώσουν ατόφιο στους απογό-νους τους. Ένα από αυτά ήταν και το έθιμο του «ΜΠΕΗ». Μεγάλη γιορτή για το χωριό αυτό το έθιμο. Το μελέτησε καλά ο Άγγελος και βρήκε ότι είχε μέσα του πολλά στοιχεία από Διονυσιακές γιορτές της αρχαιότητας που με το πέρασμα των αιώνων μεταλλάχθηκαν, εμπλουτίστηκαν ή και απέ-βαλλαν πολλά, ανάλογα με τις εκάστοτε κοινωνικοπολιτι-κές καταστάσεις. Οι τελευταίες επιρροές που δέχθηκαν ήταν από τη μακρόχρονη Τουρκοκρατία. Φαινόταν καθαρά μέσα στο έθιμο η προσπάθεια που έκαναν την εποχή εκεί-νη της σκλαβιάς να σατιρίσουν, να περιγελάσουν τον Τούρκο κατακτητή καλυμμένα και χωρίς να προκαλούν τον βάρβαρο αφέντη τους.

Εκείνη την Κυριακή την προτελευταία της αποκριάς όλες οι ετοιμασίες για την αναπαράσταση του ΜΠΕΗ τη Δευτέρα είχαν τελειώσει. Τα κεντρικά πρόσωπα αυτού του, κατά κάποιο τρόπο, θεατρικού δρώμενου ήταν τα ίδια άτομα εδώ και χρόνια. Ένας άντρας μεσήλικας, έκανε τον Μπέη, τον έκανε εδώ και χρόνια, ήταν ιοόβιος ο ρόλος του και όταν πέθαινε το χωριό διάλεγε άλλον στη θέση του.

Ο Μπέης έπρεπε να έχει πολλά ξεχωριστά προσόντα, ή καλύτερα, πολλά χαρίσματα. Έπρεπε να είναι ετοιμόλογος, αθυρόστομος και στιχοπλόκος, να είναι θεατρίνος και να προσποιείται με κωμικό τρόπο τον μεγαλομικρό Τούρκο αφέντη.

Ο Μπέης είχε τους σωματοφύλακες του, τη φρουρά του, αυτούς που εκτελούσαν τις διαταγές του, τους λεγόμενους «αράπηδες» ή «τζανταρμάδες». Καμιά δεκαπενταριά παλι-καράκια τα οποία προηγουμένως είχαν μουντζουρώσει το πρόσωπο τους με μουντζούρα από τηγάνια ή τεντζερέδες που είχαν μπόλικη. Περπατούσαν μπροστά και γύρω από το Μπέη ενοχλώντας και πειράζοντας τους χωριανούς. Από πίσω τους ακολουθούσε ένας καμπούρης φοροεισπράκτο-ρας σέρνοντας ένα γαίδαρο με διοάκια για να συγκεντρώνει τα κεράσματα και τα φιλοδωρήματα. Ο Μπέης καβάλα σ' ένα ψωράλογο «διάλεγαν το χειρότερο του χωριού» στολι-σμένο με κουρέλια και ξόανα που έφτιαχναν από ξύλα και ξερά χόρτα. Άλλα πρόσωπα στο έθιμο ήταν: Ο «Χατζής» και η «Καντ'να» Ο Χατζής παρίστανε τον ανέμελο γύφτο ζωσμένο γύρω από τη μέση του μια αρμαθιά με πολλά μεγάλα γυδοκούδουνα. Στο χέρι του κρατούσε ένα πελεκημένο μυτερό ξύλο, έτρεχε πέρα-δώθε χοροπηδώντας και κάνοντας τα κουδούνια να κτυπούν δαιμονισμένα κυνηγώ-ντας τους χωριανούς, μόνο τους άνδρες, για να τους «τζιτζικώσει», δηλαδή προσπαθούσε να τους χώσει το σουβλε-ρό ξύλο που κρατούσε στον κώλο τους. Αυτοί για να απο-φύγουν το τζιτζικωμα του έδιναν μπαξίσι.

Από πίσω του και η Καντ'να, ήταν ζευγάρι. Την Καντ'να παρίστανε ένας άλλος άνδρας ντυμένος με βρώμικα κουρε-λιασμένα γυναικεία ρούχα και στο κεφάλι φορούσε μια μεγάλη πολύχρωμη μαντήλα την «μπαρμπούλα». Στην αρι-στερή μασχάλη της ήταν στερεωμένη μια ρόκα με λίγο μαλλί και από μια κλωστή κρέμονταν ένα αδράχτι με σφο-ντύλι. Με το αριστερό της χέρι έκανε πως γνέθει ενώ με το δεξί της χέρι κρατούσε μια πατσαβουρα, μια

«σφούγγια» που ήταν βουτηγμένη σε βρωμόνερα. Κυνηγούσε και αυτή όποιον έβρισκε για να τον λερώσει με την πατσαβούρα και ο κόσμος για να την αποφύγει τη χαρτζιλίκωνε.

Ξημέρωσε λοιπόν Δευτέρα, η Δευτέρα του Μπέη. Γύρω στις δέκα βγήκε ο Μπέης από την αυλή κάποιου παλιόσπιτου. Εκεί είχαν μαζευτεί και είχαν στολισθεί όλοι τους. Πρίν φθάσει στην πλατεία θα περνούσε από όλους τους δρόμους του χωριού και από όλα τα σπίτια. Και αυτό άρχισε να κάνει.

Οι νοικοκυραίοι και οι νοικοκυρές, όπου πήγαινε, τον καλωσόριζαν με υπονοούμενα και καλυμμένες βρισιές, όπως «καλώς τον κιοπέκμπεη» δηλαδή τον σκυλοαφέντη, ενώ αυτός τους έδινε ευχές με προστυχόλογα και αυτοσχέδια σατιρικά ποιήματα. Έλεγε ο Μπέης στις νοικοκυρές: «Να σκάsn τα βαμβάκια σας σαν τα μνάκια σας» ή «Λίρις να πιάντι κι γκατζιουλόπις να γίνουντι» και στους νοικοκυραίους έλεγε: «του χουράφ' ναργώντι κι σκατά να φυτρών». Κι' έλεγε, κι' έλεγε και ο κόσμος έσκαγε στα γέλια. Οι νοικοκυρές έφερναν και έδιναν δώρα στη φρουρά του, στους αραπάδες και αυτοί τα πήγαιναν στον Μπέη να τα επιθεωρήσει και να τα ευλογήσει, στη συνέχεια τα παρέδιδαν στον καμπούρη φοροεισπράκτορα. Τα δώρα ήταν καρύδια, αμύγδαλα, αβγά, κότες, στάρι και ότι άλλο είχαν στα αμπάρια του σπιτιού. Πολλές φορές οι γυναίκες προσπαθούσαν να ξεγελάσουν τον Μπέη και έφερναν κούφια καρύδια ή κλούβια αβγά, ή ψόφιες κότες. Αν το καταλάβαινε ο Μπέης διέταζε τους αραπάδες να πιάσουν τον νοικοκύρη και να τον πάνε μπροστά του. Αυτοί έπιαναν τον άνδρα του σπιτιού και τον κουβαλούσαν ανάποδα, τον αναποδογύριζαν με τα πόδια ψηλά και ο Μπέης τον χτυπούσε με το ραβδί του στις πατούσες των τσαρουχιών του για τιμωρία που τον κορόιδεψε η γυναίκα του.

Το απογευματάκι, Μπέης Αραπάδες Χατζής και Καντ'να, μαζεύονταν στην πλατεία. Κόσμος πολύς, όλο το χωριό μαζεύονταν εκεί για την τελευταία πράξη της κωμωδίας.

Ο Μπέης διέταζε το γυφτοζεύγαρο να προσποιηθεί πως κάνει έρωτα κάτω στο χώμα και υπό τα βλέμματα και τα γιουχαίσματα των συγκεντρωμένων. Φώναζε ο Μπέης:

«Χατζή να στίεις τ'Καντ'να». Ο χατζής εκτελούσε τη διαταγή. Έκανε την πράξη, μια πράξη συμβολική που υποδήλωνε την αναγέννηση της φύσης και τον πολλαπλασιασμό όλων των επί γης ζωντανών. Μετά έζεβαν το Χατζή με τη Καντ'να στο ζυγό με το αλέτρι και οι αραπάδες προσπαθούσαν να οργώσουν την πλατεία και να σπείρουν σπόρους. Στη διάρκεια του οργώματος έπιαναν την Καντ'να πόνοι

γέννας και μετά από κωμικούς σφαδαμούς αυτή γεννούσε καμιά δεκαριά κουταβάκια. Όλα αυτά συμβολικά και παρακλητικά για καλή σοδειά το καλοκαίρι.

Η μεγάλη θημωνιά από χοντρά ξύλα ήταν από το πρωί έτοιμη στο κέντρο της μεγάλης πλατείας του χωριού. Ο παπάς έβαζε φωτιά στα ξύλα του σωρού και ο χορός, με το λαμπάδιασμα των ξύλων, άρχιζε. Ο «Ζωναράδικος» μακρύς και στριφογυριστός. Όλοι πιάνονταν σ'αυτόν το χορό, Μεγάλοι και μικροί, άντρες γυναίκες και παιδιά. Χορός, χαρές, φωνές και πανηγύρια. Προς το τέλος αυτής της χορευτικής διασκέδασης χόρευαν και ένα χορό σιωπηλά. Ρυθμικά αλλά χωρίς τραγούδι, βουβά. Έβλεπες ένα κυκλικό σύνολο ανθρώπων να λικνίζεται και δεν ακούγονταν «κίχ». Αυτό το χορό τον έλεγαν «Μπβό». Έτσι έδειχναν μάλλον ότι όλοι τους ευχαριστήθηκαν πολύ, κουράστηκαν όμως από την πολύ χαρά και διασκέδαση και ήθελαν έτσι να το διαλύσουν, να φύγουν για τα σπίτια τους, ήρεμοι, σιωπηλοί και ευτυχισμένοι.

Πέρασε η Δευτέρα του Μπέη, ήλθε και πέρασε η μεγάλη Κυριακή της αποκριάς με την Καθαρή Δευτέρα και μαζί με αυτά πέρασε και ο μεγάλος και βαρύς χειμώνας και άρχισε να μυρίζει στο χωριό Άνοιξη.

Μπέης

Συντάχθηκε απο τον/την Administrator
Πέμπτη, 21 Ιανουάριος 2010 19:10 -

*από το βιβλίο του Θεόφιλου Γουδουσάκη «Πολύκαρπος και Θεοφάνης στα χρόνια του
ζωναράδικου»*